

GAASPERDAM, AMSTERDAM ZUIDOOST

toegroeien naar een energiebewuste wijk

meer informatie

Opdrachtgever
Slim Gaasperdam

Financier
gemeente Amsterdam met inzet van Alliander en bewoners

Contact
Bob Mantel

E-mailadres
b.mantel@amsterdam.nl

In Gaasperdam (Amsterdam Zuidoost) ondernemen bewoners sinds enige jaren pogingen voor een meer energiebewuste wijk. Er liggen plannen voor een warmtepomp en infrarood panelen voor ruimteverwarming, in combinatie met zonnepanelen voor Anand Jyoti, een woongroep voor Hindoestaanse senioren. Vanuit Zon PV projecten en de vervanging van gas als kook- en verwarmingsbron willen de bewoners toegroeien naar een lokale energiecoöperatie. De fysieke en sociale structuur van deze wijk - waarvan er meer in ons land zijn - maken de leereffecten in potentie groot.

Energie armoede

Slim Wonen Gaasperdam is een energieproject in de gelijknamige wijk in Amsterdam Zuidoost. De wijk bestaat uit laagbouwoningen uit de jaren '70 waarvan een groot gedeelte in handen van enkele woningbouwcorporaties is. In de wijk wonen mensen uit lagere inkomensgroepen met veel werkloosheid. Grote groepen bewoners worden dan ook met energie armoede geconfronteerd, oftewel dat ze meer dan tien procent van hun inkomen aan energie (met name aardgas) moeten uitgeven.

Energie armoede heeft zo zijn gevolgen voor wie in Gaasperdam het proces van de energietransitie wil aangaan. Als verbetering van de woning of het complex op tafel komt, letten de bewoners sterk op de mogelijkheden om hun energierekening te verlagen. Wil het proces in deze wijk slagen, dan zijn slimme constructies voor investeringen essentieel. De wijkgroep krijgt meer draagvlak door ook thema's als bewuster met het milieu omgaan, een prettige leefomgeving en het sociale karakter van de wijk naar voren te brengen.

Samen iets bereiken

Wegens de beperkte financiële middelen en een (nog) ontbrekend bedrijfsmodel is het amper mogelijk om projecten van daaruit van de grond te trekken. Het komt er dus op aan dat alle betrokkenen - van bewoners en woningcorporaties tot aan de gemeente en de netbeheerders - over voldoende uithoudingsvermogen moeten beschikken om het transitieproces te doorlopen. Voordat losse ideeën ook tot concrete investeringsbesluiten leiden, zijn alle partijen wel twee à drie jaar verder.

Al meerdere jaren is er aandacht voor energietransitie in de wijk. Mede dankzij de Green Deal 'Smart Energy Cities' blijven onderwerpen als energie armoede en CO2 reductie op de agenda. De uitdaging is om partijen bij elkaar te brengen en ook goed bij elkaar te houden. PPS (publiek-private samenwerking) loopt immers over vele schijven en organisaties die mensen en middelen moeten vrijmaken. Borgen van betrokkenheid is voor de komende jaren belangrijk. De eerste stappen heeft de wijkgroep al gezet door drie concrete projecten aan te wijzen.

Zorgvuldig opbouwen

De drie projecten zijn het resultaat van een proces dat begonnen is toen gemeente en bewoners tijdens bijeenkomsten bij elkaar aan tafel schoven. De werkgroep lanceerde enthousiast ideeën voor acties vanuit haar netwerk van 'ambassadeurs' in de wijk. Dat leidde na maanden tot een groot communicatiemoment voor de betrokkenen: de duurzame energiemarkt. Die energiemarkt bleek mede dankzij de inbreng van diverse deskundigen een groot succes. Daar zijn de voorstellen van de groep getoetst en is er een shortlist voor de te nemen maatregelen opgesteld.

Door een creative producer en innovatiecoach uit de Green deal, een netwerkexpert van Alliander en vertegenwoordigers van de bewoners zijn goede werken voor 'Slim Wonen Gaasperdam' verricht. Samen wisten ze een plan op te tuigen waar iedereen mee instemde. De creative producer verscherpte de vraag van de bewoners. Zij stelde ook voor om een bewonerscoöperatie op te richten. De innovatiecoach reikte bestaande financiële mogelijkheden aan terwijl de netwerkbeheerder keek naar hoe maatregelen op gebouwniveau met gebiedsbeleid gecombineerd kunnen worden. Hij toetste de ideeën om, stap voor stap, tot een aardgasloze wijk in Gaasperdam te kunnen komen.

- ▶ Slim Wonen Amsterdam wil Anand Jyoti, een complex van 20 appartementen voor 33 Hindoestaanse senioren, uitrusten met een warmtepomp en infrarood panelen voor ruimteverwarming, in combinatie met zonnepanelen.
- ▶ De bewonersgroep moet daarvoor wel de goedkeuring van woningcorporatie 'Stadgenoot' verkrijgen.
- ▶ Naast nationale en gemeentelijke leningen of subsidies moet de werkgroep genoeg geldstromen aanboren voor het initiatief.
- ▶ Er dient tijd en bereidheid van alle betrokken partijen - van bewonersgroep tot netbeheerder - te zijn om zich voor het proces en de plannen in te zetten.

Naar een bedrijfsmodel

Het neemt nog wel één á twee jaar in beslag voordat concrete resultaten kunnen worden geboekt. Alle partijen moeten over voldoende uithoudingsvermogen beschikken. Zonder een goed sociaal netwerk en kwartiermakers vergt het project aanzienlijk meer inspanning. Er is begrip en tijd nodig voor meer realistische projecten. Nu de eerste fase is afgerond, wil de bewonersgroep een haalbaar bedrijfsmodel voor energieprojecten ontwikkelen. Dit model gaat uit van een collectieve warmtepomp, infrarood panelen en zonnepanelen op het complex. De plannen daarvoor worden nu uitgewerkt. Ook lopen er gesprekken over financiering. Gelden kunnen bijvoorbeeld komen uit een lokale energie coöperatie in combinatie met externe fondsen, zoals een aantrekkelijke lening uit het Amsterdams Duurzaamheidsfonds.

